Condor Rapporten 685

Beringen Zuidstraat
Programma van Maatregelen

T. Deville en S. Houbrechts

CONDOR
ARCHAEOLOGICAL RESEARCH

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave ***1***

2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek ***2***

2.1. Gemotiveerd Advies **2**

2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek 2

2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site 2

2.1.3. Waardering van de archeologische site 2

2.1.4. Impactbepaling 3

2.1.5. Bepaling van maatregelen 3

2.2. Administratieve gegevens **4**

2.3. Aanleiding vooronderzoek **6**

2.4. Proefsleuvenonderzoek **6**

Inleiding 6

Onderzoeksvragen 6

Onderzoekstechnieken 7

Randvoorwaarden 9

Evaluatiecriteria 9

2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk **10**

2.6. Bibliografie **10**

2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek

2.1. Gemotiveerd Advies

2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Aan de Zuidstraat te Beringen zal in de nabije toekomst een akkerland verkaveld worden in zes loten voor open en halfopen bebouwing. Aangezien deze ontwikkeling groter is dan de wettelijk opgestelde ondergrens van 3000 m², is er een bureauonderzoek opgesteld. Daaruit kwam naar voren dat archeologische resten niet konden worden uitgesloten, meer nog, het plangebied was gunstig gelegen. Aansluitend werd reeds een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. Daaruit kwam naar voren dat onderzoeken in functie van het opsporen van lithische artefactensites van jager-verzamelaars niet langer opportuun zijn. Een proefsleuvenonderzoek wordt wel als noodzakelijk beschouwd. Omdat men graat zo snel mogelijk de omgevingsvergunning wil aanvragen wordt dit programma van maatregelen voor uitstel van onderzoek opgesteld waardoor alle stappen die genomen konden worden uitgevoerd zijn.

2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site

Tijdens het bureauonderzoek kon de aanwezigheid van een archeologische vindplaats niet gestaafd worden. Wel kon er een trefkans worden opgesteld. Uit het landschappelijk booronderzoek kwam naar voren dat lithische artefactensites van jager-verzamelaars niet langer verwacht worden. In verschillende boringen werden spikkels houtskool aangetroffen in het plaggendek. Dit kan een indicator zijn voor een archeologische vindplaats, verder onderzoek is nodig.

2.1.3. Waardering van de archeologische site

Aangezien er enkel spikkels houtskool zijn aangetroffen en een fragment van een kleipijp zijn er nog te weinig gegevens voorhanden om een archeologische site te waarderen.

2.1.4. Impactbepaling

Het plangebied zal worden opgedeeld in zes loten voor open en halfopen bebouwing. Er zijn geen voorschriften opgesteld die beperkingen opleggen inzake de funderingsmethode of het gebruik van vijvers en zwembaden in de achtertuin. Om deze reden moeten we uit gaan van een worst-case scenario.

2.1.5. Bepaling van maatregelen

Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek wordt verder onderzoek geadviseerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Andere onderzoeken in functie van het opsporen van lithische artefactensites zoals een verkennend archeologisch booronderzoek, een waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek worden niet geadviseerd.

2.2. Administratieve gegevens

Projectcode	2021D357, 2021I167
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Naam en erkennings-nummer erkend archeoloog	Condor Archaeological Research bvba (OE/ERK/Archeoloog/2016/0107), Bedrijfsstraat 10, 3500 HASSELT
Interne actoren en specialisten	Deville Tom, erkend archeoloog (OE/ERK/Archeoloog/2016/0108) Houbrechts Sara, archeoloog/GIS-specialist
Extern wetenschappelijk advies	
Provincie	Limburg
Gemeente	Beringen
Deelgemeente	Beverlo
Plaats	Zuidstraat
Toponiem	/
Bounding Box	**X**: 209020.00 **Y**: 197410.86 **X**: 209114.54 **Y**: 197511.36
Kadastrale gegevens	Gemeente: **Beringen** Afdeling: **6** Sectie: **C** Nrs.: **1027s** en **1027n**
Kaartblad	/
Kadasterkaart	

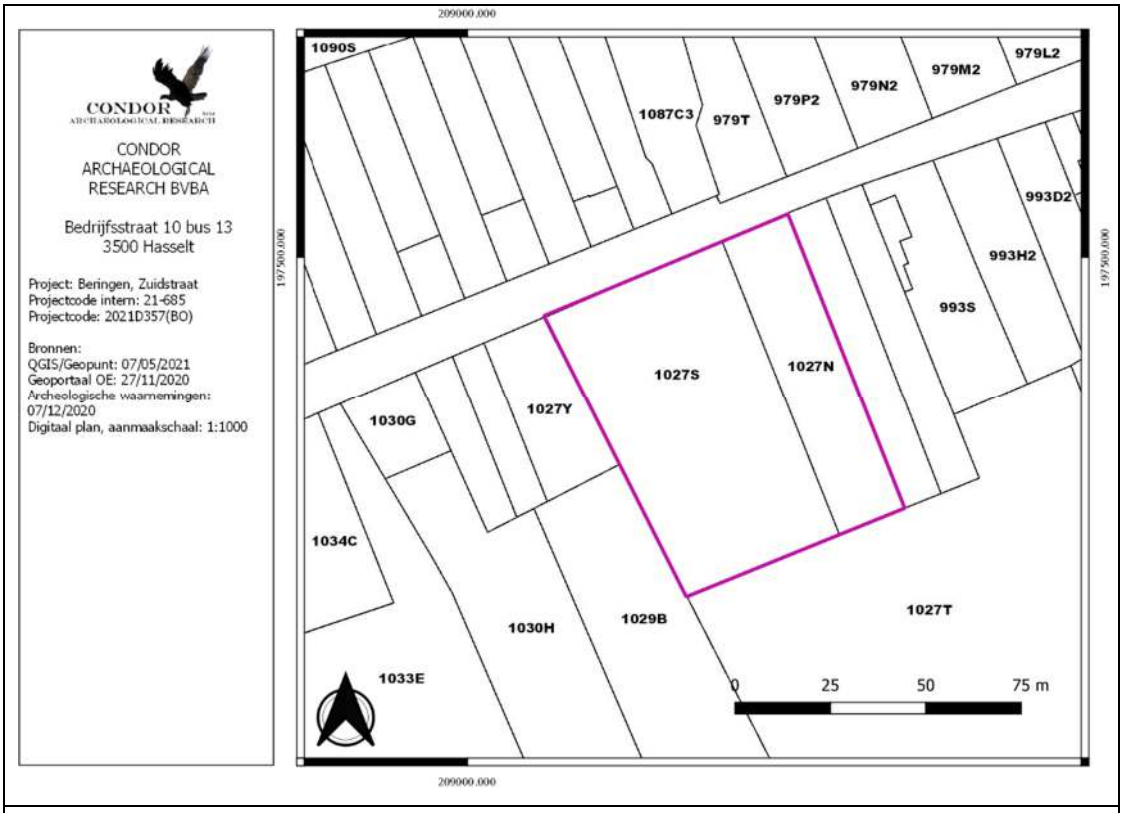

Topografische kaart

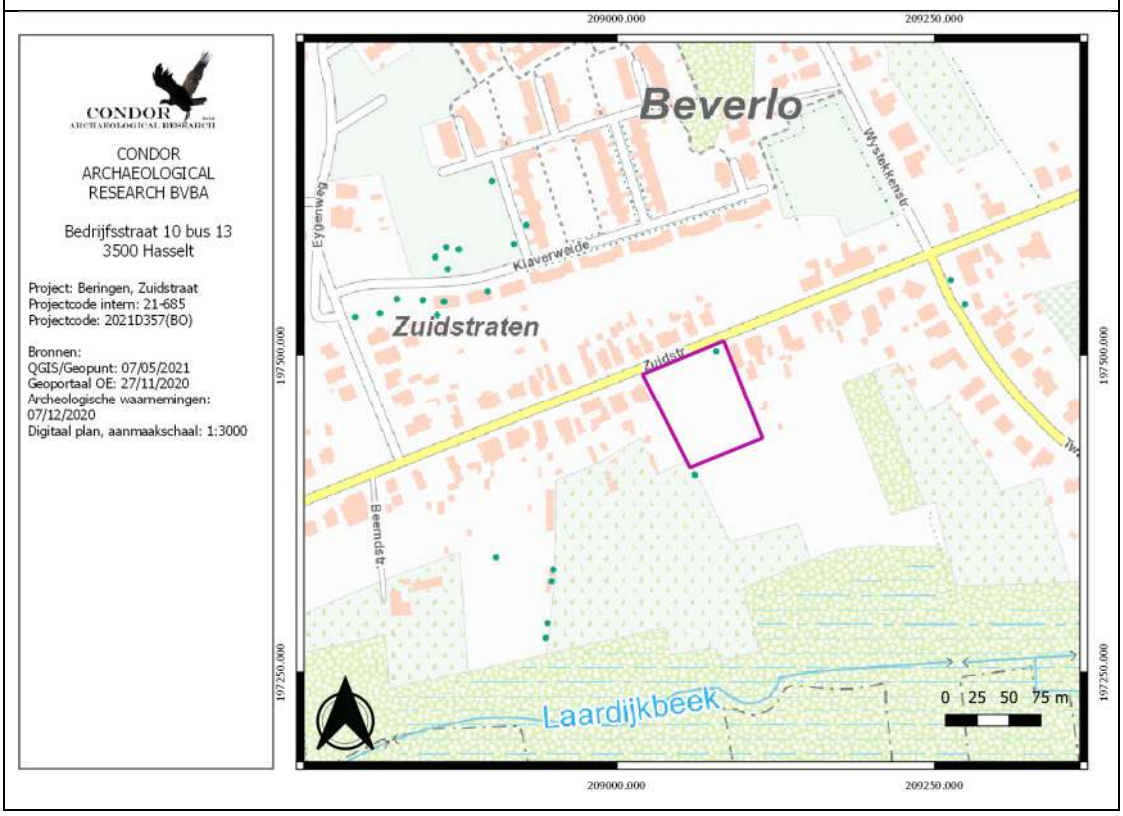

2.3. Aanleiding vooronderzoek

Weldra zal het 5289 m² grote plangebied worden opgedeeld in zes loten voor open en half open bebouwing. Het gaat om 2 loten voor open bebouwing en 4 loten voor halfopen bebouwing. Bij de loten voor open bebouwing zal de maximale voetprint van het woonhuis 8 tot 8.2 m breed zijn en 17 m lang. Voor de loten met halfopen bebouwing zullen de woonhuizen 7 m breed zijn en 17 m lang met uitzondering van lot 1 waar de voorgevel breder is tot maximaal 8.5 m. De voorgevellijn ligt op 6 m van de rand van de openbare weg.
Voor de verkaveling zijn voorschriften opgelegd. Met uitzondering van reliëfwijzigingen in de achtertuin zijn er geen voorwaarden opgelegd inzake grondverzet. Het is bijgevolg mogelijk om de toekomstige woonhuizen te funderen op vloerplaat, te voorzien van een kruipkelder dan wel volledig te ondekelderen. In de achtertuinen zijn er geen voorwaarden opgelegd die beperkingen stellen aan zwembaden of vijvers. Bijgevolg moet er worden uitgegaan van een worst case scenario.

Op basis van Artikel 5.4.2. van het Onroerend Erfgoeddecreet wordt, gezien het perceel groter is dan 3000 m², bij de omgevingsvergunningaanvraag voor het verkavelen van gronden, een bekrachtigde archeologienota gevoegd.

2.4. Proefsleuvenonderzoek

Inleiding

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel om de verwachting opgesteld tijdens het bureauonderzoek te toetsen, en indien de aanwezigheid van sporen kan worden gestaafd een waardering aan de vindplaats geven.

Onderzoeksvragen

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Maken de sporen deel uit een één of meerdere structuren?
- Kunnen er verschillende periodes worden herkend binnen het spoor- en vondstensemble?
- Wat is de relatie tussen de sporen, de bodem en de geomorfologische situatie?

- Indien er vondsten worden aangetroffen. Zijn deze vondsten te koppelen aan een specifieke lithogenetische eenheid en zo ja, welk? Zo nee, welk verband is er dan tussen de vondsten en de stratigrafie?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk?
- Is in situ behoud mogelijk? Zo ja, op welke wijze kan dit duurzaam worden gerealiseerd? Zo nee, waarom niet?

Onderzoekstechnieken

Voor de start van het proefsleuvenonderzoek wordt een melding gedaan bij het agentschap Onroerend Erfgoed ter kennisgeving van de startdatum. De melding gebeurt minstens drie werkdagen voor de start van het onderzoek.

Voor het proefsleuvenonderzoek wordt de volgende methode gebruikt:

- parallelle proefsleuven worden ononderbroken over de volledige oppervlakte van het plangebied getrokken
- De proefsleuven hebben een breedte van 2 m
- De afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15 m tussen middelpunt en middelpunt

De keuze van parallelle sleuven is gekozen vanuit praktisch oogpunt. Gezien de vorm van het plangebied kunnen sleuven parallel worden aangelegd. De sleuven hebben wisselende lengtes. De oriëntatie van de sleuven is noordnoordwest-zuidzuidoost. Deze oriëntatie ligt dwars op het heersende reliëf.

Het plangebied is 5289 m² groot. Volgens het huidige proefsleuvenplan (vier proefsleuven van 75 m lengte) wordt 600 m² open gelegd wat neerkomt op 11.34 % van het terrein. Daarnaast wordt minstens 2.5 % (150 m²) voorzien in de vorm van kijkvensters en dwarssleuven. De kijkvensters en dwarssleuven dienen om de eventueel aangetroffen resten beter te kunnen vatten en de context te bepalen. In het geval van de afwezigheid van resten of sporen worden ze gebruikt om te controleren of de proefsleuven een misleidend beeld vormen, dan wel om de afwezigheid te staven. De kijkvensters zijn niet groter dan de afstand tussen 2 proefsleuven. Ze zijn echter voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt uitgegaan van 1 archeologisch onderzoeksniveau en dit onder het plaggendek of de begraven bouwvoor of eventueel aanwezige verstoorde lagen hieronder, op het hoogst leesbare sporenniveau. De diepte waarop het archeologisch niveau verwacht wordt is niet gekend en zal pas duidelijk worden op basis van het landschappelijk booronderzoek. De verwachting is dat de diepteligging varieert tussen 50 en 80 cm. Dit onderzoek kan bijkomende voorwaarden formuleren voor het proefsleuvenonderzoek.

Sporen die tegen de wand van de proefsleuf worden aangetroffen worden opgeschoond om de relatie met het profiel te documenteren. Alle sporen worden gefotografeerd en ingetekend. Een selectie van de sporen wordt gecoupeerd om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Wanneer het diepe sporen betreft, bijvoorbeeld een waterput, dan wordt de diepte en de opbouw door middel van een boring achterhaald.
Dagelijks wordt een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen uitgevoerd. Dagelijks is dus een recent en aangevuld grondplan beschikbaar dat op elk ogenblik aangeleverd kan worden.

De werkputten en sporen worden door een metaaldetector gecontroleerd. Sporen die een signaal geven worden aangeduid in de sporenlijst. Vondsten die buiten een spoorcontext worden vastgesteld worden ingemeten op het grondplan met een vondstnummer dat voorzien is van de code Md. De metalen vondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

In iedere werkput wordt minstens 1 profielput aangelegd. De profielputten worden zo geplaatst dat er een goed beeld kan worden gevormd van de bodemkundige situatie binnen het plangebied. De profielputten worden machinaal aangelegd. Ze worden opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend en beschreven. De profielputten worden beschreven en bestudeerd door de bodemkundige of bodemkundig assistent. Van ieder profiel wordt de absolute hoogte van zowel het maaiveld als van het archeologisch vlak opgemeten en op de profieltekening aangegeven.
Na het onderzoek worden de werkputten gedicht om verder degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien kwetsbare sporen worden aangetroffen dan worden deze bedekt door middel van worteldoek zodat ze bij een vervolgonderzoek niet verder worden aangetast vooraleer ze verder onderzocht kunnen worden.

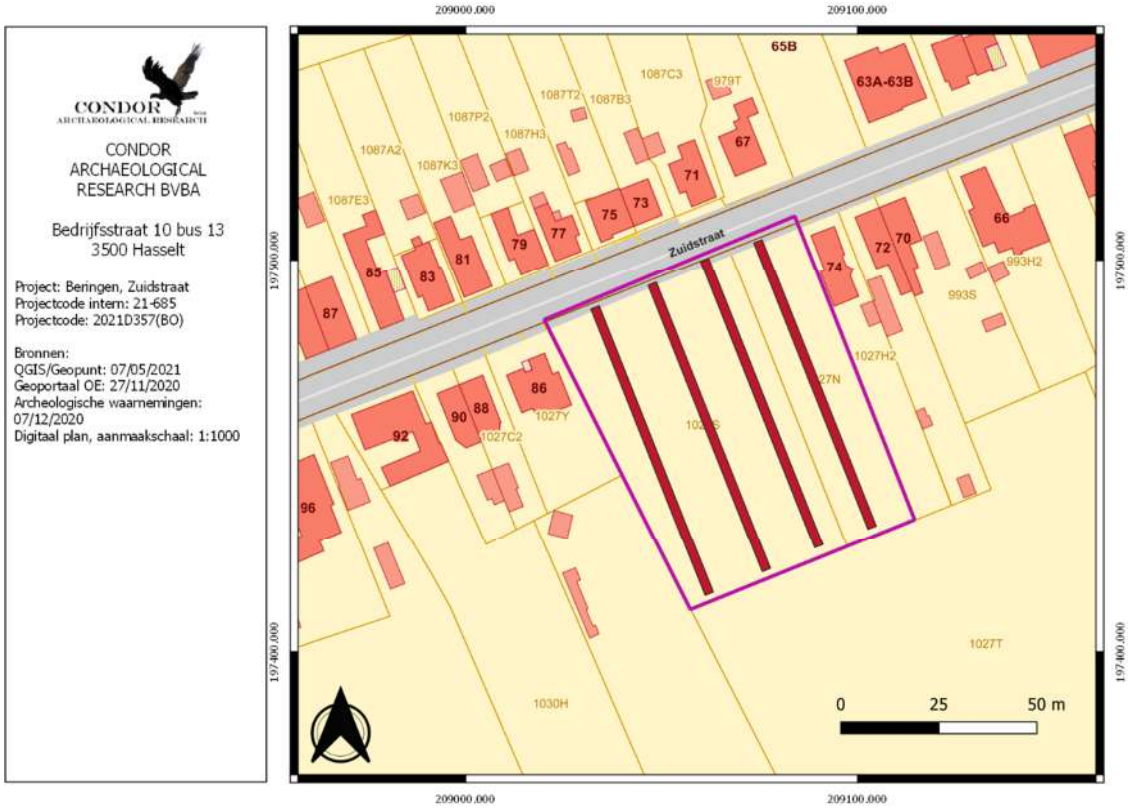

Afbeelding 1: Proefsleuvenplan met aanduiding van het plangebied (paarse kader). Als ondergrond is het GRB gebruikt.

Randvoorwaarden

Aangezien het plangebied in 1944 zwaar gebombardeerd werd moet er rekening worden gehouden met niet ontplofte vliegtuigbommen.

Daarnaast zijn er geen randvoorwaarden van toepassing voor het proefsleuvenonderzoek.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek wordt als succesvol beschouwd als het mogelijk is om te beantwoorden aan de onderzoeksvragen, het mogelijk is om de aan- of afwezigheid van een vindplaats vast te stellen en in het geval van de aanwezigheid van een vindplaats een gedetailleerde waardering op te stellen en een duidelijk beeld scheppen van deze vindplaats in functie van de daaropvolgende opgraving.

2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk. Indien tijdens het veldwerk blijkt dat een afwijking noodzakelijk dan wordt dit gemotiveerd beschreven in de nota.

2.6. Bibliografie

Haneca, K., S. Debruyne, S. Vanhoutte en A. Ervynck. 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48*, Brussel.